

crkva u svijetu

OSVRTI I PRIKAZI

OTKRIVANJE NEPOZNATOG BOGA

Ivan Golub, *Duh Sveti u Crkvi, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1975.*

Petar Žižić

U teologiji ima tema koje se ne vole, navlaš se izbjegavaju, ne obrađuju se, bar ne dovoljno. Među takve spada i pneumatologija — nauka o Duhu Svetome. Čak i u traktatima de Deo uno, ili bolje de Deo trino, najmršavije su partije o njemu. Duh Sveti je doista »nepoznati Bog«. Mi Hrvati smo malen narod, i naša teologija je skromnih razmjera. Zato će se ovaj manjak u nas još jače osjetiti. Stoga je tim hvalevrijednije nastojanje teologa Ivana Goluba, profesora dogmatike na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, da svojim radovima »otkriva tog nepoznatog Boga«. Spomenimo u tom pravcu neke njegove ranije radove: ... *non enim ad mensuram dat Spiritum, Duh Tješitelj uvodi u svu istinu, Duh Sveti u Crkvi — biblijski aspekti, Različiti darovi jedan Duh, Uz pneumatologiju Sv. Luke*. No najveće djelo u ovoj materiji svakako mu je *Duh Sveti u Crkvi*. U ovoj je knjizi raspravljana građa podijeljena u dva dijela. U prvome je riječ o novozavjetnoj pneumatologiji, dok se u drugome govori o pneumatološkim aspektima novijih teoloških definicija Crkve.

Prvi dio knjige nosi naslov *Neki pneumatološki aspekti Novog Zavjeta*. Autor je izabrao 13 tekstova koji govore o Duhu Svetome što će ih on protumačiti. Navedimo ih: Lk 4, 16—21; Iv 3, 31—36; Iv 4, 21—24; Iv 7, 37—39; Iv 16, 8—11; Iv 15, 26—27; Iv 14, 26; Iv 16, 12—13; Dj 1, 8; 2 Kor 3, 18; Rim 8, 11; 2 Kor 3, 17; i 1 Kor 12, 4—7, 12—13. Ovdje se autor dubokom biblijskom analizom odvažno upušta u najteže teološke probleme odabranog predmeta. Sva su mjesta potanko egzegetirana. U spornim pitanjima navode se razna mišljenja, a autor se argumentirano opredjeljuje za jedno od njih ili pak daje novo, svoje. Čitavo razlaganje popraćeno je obilnom literaturom najnovijih bibličara i dogmatičara. Osobito se ističu ova poglavlja: *Mesija ne daje Duha na mjeru, Branitelj, Voda na Putu, Suobličenje*. Na koncu je autor dao vrlo lijep i dubok sažetak o djelu Duha Svetoga u Novom zavjetu. Autor se dakle predstavio kao vrstan dogmatičar i bibličar. Pokazao je također da dobro poznaje novu teološku metodu, koju je preporučio II. vaticanski sabor, da se naime sva teologija, pa tako i dogmatika, duboko oslanja i materijalno i formalno na Sv. pismo.

U drugom pak dijelu knjige dr. Golub će se ograničiti na pneumatološke aspekte nekih teoloških definicija Crkve. Crkvu je teško definirati. Biblija ne daje njezine definicije, već joj stvarnost opisuje mnogim terminima i brojnim slikama. Crkvu su ipak kroz povijest mnogi nastojali teološki izraziti i definirati. U tim definicijama više se naglašavalo ono što je u dotičnom vremenu s obzirom na Crkvu bilo osporavano. Neosporan je i bitan pneu-

matološki biljeg Crkve. Jasno je, da će se taj duhovski aspekt Crkve odraziti, skupa s kristološkim, i u njezinim definicijama. Naš autor se ograničio samo na neke novije definicije Crkve i u njima našao te podvukao pneumatološki karakter. To su definicije Bellarmina, Möhlera, Mühlena, te suvremenih teologa kao Oswalda, de Lubaca, Semmelrotha, Rahnera, Schillebeeckxa i Sagi-Bunića. Te definicije potaknute su i izazvane protestantizmom, deizmom, eklesiološkim misticizmom odnosno monofizitizmom. U njima se najprije ističe i osebujno razlaže vidljivost Crkve (Bellarmin), zatim se upozorava da je Crkva nastavljanje utjelovljenja Kristova i djelovanja Duha Svetoga (Möhler), onda se govori da je Crkva produženje Kristova pomazanja Duhom Svetim (Mühlen), i konačno da je Crkva znak-sakrament koji ovom svijetu posređuje Krista (noviji teolozi). Autor zapaža da jedino u Bellarminovoj definiciji nije zastaknut duhovski momenat. Uz druge odlike u ovom drugom dijelu knjige autor je također pokazao visoku eklesiološku erudiciju, a u svome valoriziranju suvereni osjećaj mjere.

Knjigom *Duh Sveti u Crkvi* dobili smo jedno vrijedno hrvatsko teološko djelo s kojim smo doista »popunili« jednu šupljinu domaće dogmatske literature. No djelo se ipak doimlje nekako fragmentarno, parcijalno, nedorečeno. Djeluje više kao dvije odijeljene studije o Duhu Svetome. Zašto? To je, čini se, neizbježno, normalno i opravdano. Naime takav je bio postavljeni cilj, tako su zacrtani okviri radnje. Ali glavni je razlog tome što knjiga svojom zanimljivošću i stručnošću pobuđuje više pitanja, otvara probleme, traži još, i želi potpunije, cjelovito upoznati »nepoznatog Boga«. Stoga je poželjeti da autor jednom na našem jeziku izda i kompletnu pneumatologiju, za što je svojim radovima, pogotovo ovim posljednjim, dokazao da ima i spreme i erudicije.

PUT K OBNOVI I POMIRENJU

Jean Guittou, Pavao VI. i Sveta godina. Put k obnovi i pomirenju. Preveo Radovan Grgec. Izd. Hrvatsko književno društvo sv. Cirila i Metoda, Zagreb, 1975.

Srećko Bošnjak

U lijepom hrvatskom prijevodu pojavila se, ove godine, još jedna knjiga francuskog filozofa, akademika Jeana Guittoua. Posvećena je ovoj Svetoj godini i Pavlu VI.; podijeljena je u tri dijela: *Ishodišta, Produbljenja, Perspektive*. Izdvojiti ćemo ovdje samo nekoliko misli kao poticaj na razmišljanje.

Nismo načistu, kaže autor, je li Koncil urodio jedinstvom ili neslogom, svjetlom ili tamom. Čak se i papa, analizirajući krizu koja potresa Crkvu, ovako izrazio: Reklo bi se da je kroz nekakvu pukotinu sotonin dah ušao u hram Božji. Sumnja, neizvjesnost, nezadovoljstva i protuslovlja izadoše na vidjelo. Ljudi nemaju više povjerenja u Crkvu. Kroz prozore, koji bi morali biti otvoreni svijetu, ušla je u našu svijest sumnja, a zatim duh znanosti. Znanost je, doduše, tu zato da bi nam pružila istine koje ne udaljuju od Boga i koje nas još više potiču da ga tražimo. Međutim, sad je znanost donijela sumnju. Sumnju u svim našim spoznajama. Mislili smo da će sutrašnjica Koncila biti sunčani dan za povijest Crkve, ali smo doživjeli nove oluje.

Djelo Koncila jest neprestano stvaranje, podložno krizama, naročito u početku. Kao da je ishodište rasta ranjivo. S riječi i planova prelazi se na njihovu primjenu. I svatko iz vlastitog iskustva može znati kako je teško čovjeku, kad izađe iz duhovnih vježbi, provesti u djelo ono što je odlučio u sabranosti i povučenosti. Isto tako znamo iz povijesti da su nakon koncila, pošto su se saborski oci razišli, slijedila razdoblja sumnje i smutnje... S